

РОДЖЪР ЗЕЛАЗНИ РОЗА ЗА ЕКЛИСИАСТА

Превод от английски: Светлана Комогорова, 1998

chitanka.info

I

Онази сутрин, когато ме намериха, превеждах един от моите „Мрачни мадригали“ на марсиански. Интеркомът избръмча, аз пуснах молива, посегнах и щракнах бутончето.

— Господин Г. — изчурулика младежкият контраалт на Мортън, — старецът разправя, че трябвало веднага да „издиря тоя проклет надут стихоплетец“ и да го пратя в каютата му. И тъй като за друг „проклет надут стихоплетец“ не се сещам...

— Прочее, не хулете това, което смятате за добро — отрязях го аз.

Значи марсианците най-после се бяха решили! Тръснах петте сантиметра пепел от тлеещия фас и си дръпнах за първи път, откакто си бях запалил. Чакал го бях цял месец и сега цялото това очакване се опитваше с всички сили да се набута в този един-единствен миг, обаче нещо не се получаваше. Беше ме страх да измина онези тринайсет метра и да чуя как Еймъри произнася думите, които отнапред си знаех, че ще каже; и това чувство успя да изтика назад другото.

Тъй че довърших строфата, която превеждах, и чак тогава станах.

Стигнах до вратата на Еймъри за нула време. Почуках два пъти и отворих точно в мига, в който той изръмжа:

— Влез.

— Искал си да ме видиш? — и веднага седнах, за да му спестя труда да ми го предлага.

— Бързо дойде. Ти какво, да не си тичал?

Оцених бащиното му недоволство.

Дребни тлъсти петънца под воднисти очи, оредяла коса и ирландски нос; глас, с един децибел по-силен от всеки друг... И Хамлет рече на Клавдий:

— Работех.

— Да, бе! — тросна се той. — Зарежи ги тия. Тебе никой не те е виждал да вършиш подобно нещо.

Свих рамене и понечих да стана.

— Ако затова си ме повикал...

— Сядай!

Той се изправи. Излезе иззад бюрото. Надвеси се над мен и сърдито ме погледна отвисоко. (А това е трудно дори и когато съм седнал на ниско столче.)

— Без съмнение ти си най-антагонистичното копеле, с което ми се е налагало да работя! — ревна той като бизон, намушкан в корема. — Защо, по дяволите, някой път не започнеш да се държиш като нормален човек, та да смаеш всички? Не че не ти признавам акъла, може би дори си гений, но... ох, по дяволите! — махна с ръце и се върна на стола си.

— Бети най-накрая успя да ги навие да ви пуснат вътре — тонът му отново беше станал нормален. — Ще ви приемат днес следобед. Като се наобядваш, мятай се на някой от джипстерите и бягай долу.

— Добре — съгласих се аз.

— Ами това е.

Кимнах и се изправих. Вече бях хванал дръжката на вратата, когато той додаде:

— Няма какво да ти обяснявам колко е важно. Не се дръж с тях както с нас.

Затворих вратата след себе си.

Изобщо не си спомням какво обядвах. Бях нервен, но инстинктивно усещах, че няма как да я оплескам. Бостънските ми издатели очакваха „Марсианска идилия“ или поне космически полет в стил Сент Екзюпери. Националната научна асоциация пък искаше пълен доклад за „Възход и падение на Марсианската империя“.

Знаех си, че и тия, и ония щяха да останат доволни.

Точно затова всеки ми завиждаше. Затова ме мразеха. Винаги се справям, а мога да се справям по-добре от всеки друг.

Ометох и последния мравуняк буламач и се запътих към гаража. Метнах се на един джипстер и тръгнах към Тирелиан.

Пясъчни пламъци, бькащи от железни окиси, лижеха таратайката. Вдигаха се на талази над сваления гюрук и ме хапеха през шала; захванаха се здравата да дупчат очилата ми.

Джипстерът, който залиташе и се задъхваше също като магаренцето, което яздих веднъж в Хималаите, постоянно ме подритваше отдолу. Тирелианските планини запристъпваха от крак на крак и взеха да се приближават, килнали се настрана.

Изведнъж се заиздигах по стръмното и трябваше да превключа на друга скорост, за да успокоя ревналия мотор. „Нито на Гоби прилича, нито на Великата югозападна пустиня — размишлявах си аз. — Червено мъртвило и толкова... Къорав кактус даже няма!“

Стигнах до билото, но бях вдигнал такъв прах, че изобщо не виждах какво има нататък. Не че имаше значение — главата ми е пълна с карти. Завих наляво и започнах да се спускам надолу, след като нагласих регулатора. Насрещният вятър и твърдата земя потушиха пламъците. Чувствах се като Одисей в ада — с реч в терцини в ръка и се оглежда за Данте.

Заобиколих една скална пагода и спрях. Бях пристигнал.

Щом гумите ми изскърцаха, Бети ми махна и скочи долу.

— Здравсти — изхъхрих аз, докато размотавах шала. Изтръсках кажи-речи кило пясък. — Тъй да се каже, къде и при кого да отида сега?

Тя си позволи да се изкиска кратко, по немски — повече задето бях започнал с „тъй да се каже“, отколкото заради притеснението ми. (Тя е лингвист от класа, тъй че за нея такива селски лафове са голям гъдел!)

Ценя точната ѝ рошава реч — много информация дава и въобще. Що се отнася до размяната на любезности, вече толкова ми се бяха натрупали, че щяха да ми стигнат до края на живота. Погледнах очите ѝ като блокчета шоколад, идеалните ѝ зъби, изрусялата ѝ от слънцето коса, подстригана съвсем ниско (мразя блондинките!) и реших, че е влюбена в мен.

— Господин Галинджър, матриархът чака вътре да ви представят. Тя се съгласи да отвори архивите на Храма, за да ги проучите — млъкна, за да приглади косата си, и взе да се върти. Дали втрещеният ми поглед я притесняваше?

— Това са религиозни документи, но са и единствената им история — продължи тя. — Един вид „Махабхарата“. Тя очаква от вас да спазвате определени ритуали, докато боравите с тях — например да

повтаряте свещените думи, когато обръщате страниците — тя ще ви обясни системата.

Бързо закимах.

— Добре, хайде тогава да влизаме.

— Мммм... — заекна тя. — Не забравяйте техните единайсет форми на вежливост и почитания. Отнасят се много сериозно към формалностите. И не влизайте в никакви спорове относно равенството на половете...

— Знам им табутата — прекъснах я аз. — Не се безпокой. Живял съм в Ориента, нали си спомняш?

Тя сведе очи и ме сграбчи за ръката. Едва се сдържах да не я издърпам.

— Ще е по-добре, ако аз те водя на влизане.

Преглътнах забележките си по въпроса и я последвах като Самсон в Газа.

* * *

Щом влязох вътре, последната ми мисъл срещна странно съответствие. Покоите на матриарха бяха доста отвлечена версия на представата ми за шатрите на племената Израилеви. Казвам „отвлечена“, защото целите бяха от тухли и изрисувани със стенописи, островърхи като грамадна шатра — покрити с животински кожи с изображения като сивосинкави белези, сякаш направени с мастихин.

Матриархът, М'Куайи, беше нисичка, белокоса, към петдесет и нещо и облечена като циганска кралица. С цялата дъга от пищни поли приличаше на обърната купа за пунш, плъсната върху възглавница.

Докато приемаше почитанията ми, тя ме гледаше като кръстоска между бухал и заек. Клепачите на черните ѝ, пречерни очи подскочиха нагоре, щом чу прекрасното ми произношение. Магнетофонът, който Бети разнасяше, докато правеше интервюта насам-натам, си беше свършил работата и аз знаех наизуст езиковите доклади от първите две експедиции. Като стане въпрос за произношение, направо съм трепач.

— Вие сте поетът?

— Да — признах си.

— Моля ви, издекламирайте едно ваше стихотворение.

— Съжалявам, но само един съвършен превод би бил достоен както за вашия език, така и за моята поезия, а все още не владее достатъчно вашия език.

— О?!

— Но правя такива преводи за собствено удоволствие — нещо като упражнение по граматика. — За мен ще е чест някой път да ви донеса някои свои преводи.

— Да. Донесете.

Точка за мен!

Тя се обърна към Бети:

— Вие можете да си вървите.

Бети измърмори съответните официалности, хвърли ми странен кос поглед и излезе. Очевидно очакваше да остане и да ми „помага“. Както всички и тя искаше да закачи от славата. Но в тази Троя Шлиман бях аз и под доклада за Асоциацията щеше да се мъдри само едно име!

М’Куайи се изправи и забелязах, че от това не стана кой знае колко по-висока. Пък аз съм си близо два метра и мязам на топола през октомври: кльоцав, а най-отгоре — светлочервен, и стърча над всички.

— Записите ни са много-много стари — започна тя. — Бети спомена, че вие бихте казали, че датират от „хилядолетия“.

Кимнах признателно.

— Нямам търпение да ги видя.

— Не са тук. Трябва да влезем в Храма — те не могат да се изнасят оттам.

Изведнъж заставах нащрек.

— Нали не възразявате да направя копия?

— Не. Виждам, че ги почитате, иначе желанието ви надали щеше да е толкова голямо.

— Прекрасно.

Като че ли се забавляваше. Попитах я какво толкова е смешното.

— Високият език може да не се окаже толкова лесен за чужденец...

Бързо се справих.

По време на първата експедиция никой не се беше приближавал чак толкова. Нямаше начин да разбере, че те си имат два езика — класически и просторечен. Поназнайвах пракрита им, а сега трябваше да изуча и целия им санскрит.

— Уф! Да му се не види!

— Моля?

— Това не може да се преведе, М'Куайи. Но си представете, че набързо трябва да научите Високия език — можете да си предположите как се чувствам.

Като че пак ѝ стана забавно; нареди ми да си сваля обувките.

Преведе ме през една ниша...

... и попаднах сред взрив от византийски блясък!

* * *

Земен човек не бе припарвал в тази стая досега, иначе щях да съм чувал за нея. Картър, лингвистът на първата експедиция, с помощта на някоя си Мери Алън, доктор по медицина, бе изучил цялата граматика и речник, с които разполагах, докато седях по турски в преддверието.

Нямахме никаква представа за съществуването на това. Огледах се алчно. Зад този декор стоеше много сложна естетическа система. Щеше да ни се наложи да правим пълна преоценка на марсианската култура.

Първо, таванът беше сводест и се крепеше върху колони; второ, имаше странични подпори с обратни канелюри; трето... ох, по дяволите! Мястото беше огромно. Много натруфено. Нямахме как да се сетиш, като гледаш схлупената сграда отвън.

Наведох се, за да огледам позлатения филигран, покриващ обредната маса. На М'Куайи като че ли ѝ беше кеф да ме наблюдава, но пък никак не би ми било приятно да играя покер с нея.

Масата беше отрупана с книги.

Проследих с палеца на крака си орнамента на подовата мозайка.

— Целият ви град ли се намира в тази една-единствена сграда?

— Да, тя продължава навътре в планината.

— Разбирам — казах.

Но нищо не разбирах.

Все още не можех да я помоля за обиколка с екскурзовод. Тя приседна на малка табуретка до масата.

— Да започваме ли да ви сприятеляваме с Високия език?

Опитвах се да фотографирам залата с очи — рано или късно трябваше някак си да вкарам тук, вътре, камера. Откъснах погледа си от една статуетка и закимах усърдно.

— Да, запознайте ме с него.

Седнах.

През следващите три седмици букви буболечки се погваха по клепачите ми, колчем затворех очи, за да спя. Небето беше тюркоазено езеро без нито едно облаче и колкото пъти му хвърлех поглед, по него плъзваха калиграфски вълнички. Докато работех, изпивах литри кафе, а в почивките си бърках коктейли от бензедрин и шампанско.

М'Куайи ме обучаваше по два часа сутрин, а от време на време — и по два часа вечер. Занимавах се сам по още четиринайсет часа допълнително на ден, след като набрах достатъчно инерция да продължа сам.

А нощем асансьорът на времето ме смъкваше до най-долните си етажи...

Пак бях на шест години и си учех иврита, гръцкия, латинския и арамейския. Бях на десет и надничах в „Илиадата“. Когато татко не сипеше огън и жупел — и братска любов — от амвона, ме учеше да дълбая в Словото, както е в оригинала.

Боже! Оригиналите и думите са толкова много! На дванайсет години започнах да му изтъквам дребните разлики между онова, което той проповядваше, и онова, което четях.

Фундаменталистката жизненост на отговорите му не оставяше място за спор. По-зле беше от бой. После си държах устата затворена и се учех да ценя поезията на Стария Завет.

— *Господи, прости ми! Татко... сър... простете! Това не може да бъде! Не може...*

Когато момчето завърши гимназия с награди по френски, немски, испански и латински, татко Галинджър каза на четиринайсетгодишното си, височко близо два метра плашило син, че иска то да стане свещеник. Спомням си как се измъкваше синът:

— Сър — беше казал синът, — по-скоро бих искал сам да поуча горе-долу година, а после да се запиша в подготвителните курсове по

теология в някой университет за свободни изкуства. Чувствам се все още прекалено млад, за да постъпя веднага в семинария.

Гласът Господен:

— Но ти имаш дарба за езици, сине. Можеш да проповядваш Евангелието по всички земи Вавилонски. Ти си роден мисионер. Казваш, млад си, но времето те върти като вихър. Ако започнеш по-рано, ще се радваш на повече години служба на Бога.

Повечето години бяха повече езици на бича, който постоянно се стоварваше върху гърбината ми. Сега не мога да си представя лицето му — никога. Може би защото винаги ме беше страх да го погледна в очите.

А след време, когато почина и лежеше целият в черно сред букети, сред ридаещото паство, сред молитви, зачервени лица, кърпички, ръце, които те потупват по рамото, утешители със сериозно изражение... го гледах и не можех да го позная...

Бяхме се срещнали девет месеца преди раждането ми — аз и този непознат. Той никога не се бе държал жестоко с мен — беше строг, имаше изисквания, презираше недостатъците на всеки, но никога не беше жесток. Освен това заместваше и майка ми. И братята. И сестрите. Беше изтърпял тригодишното ми пребиваване в „Свети Йоан“ вероятно заради името, без изобщо да разбере колко либерално и прекрасно място е това.

Но аз така и не го опознах, а човекът в катафалката не искаше нищо от мен; бях свободен да проповядвам Словото. Обаче сега вече го исках — само че по по-различен начин. Исках да проповядвам слово, за което, докато беше жив, не бих посмял дори да гъкна.

През есента не се върнах в колежа. Бях получил малко наследство и имах известни проблеми с контролирането му, тъй като бях на осемнайсет години. Но се справих.

Най-накрая реших, че ще е Гринуич вилидж.

Не съобщих на никого от загрижените за благото ми енориаши на баща ми новия си адрес и започнах всекидневно да пиша поезия и да уча японски и хинди. Пуснах си огнена брада, пиех еспресо и се научих да играя шах. Исках да пробвам някои от по-различните пътища към спасението.

После бях две години в Индия със стария Корпус на мира — където се поизлекувах от будизма — и времето, прекарано там, ми

даде книгата със стихове „Лулите на Кришна“ и заслужената за тях награда „Пулицър“.

После се върнах в Щатите, за да си взема дипломата, написах дипломна работа по лингвистика и спечелих още награди.

И един ден към Марс литна кораб. Съдът, който се приземи в огненото си гнездо в Ню Мексико, съдържаше нов език. Той беше фантастичен, екзотичен и притежаваше невероятна естетическа мощ. След като научих всичко възможно за него и написах книгата си, аз се прочух и в други среди.

— Върви, Галинджър. Гребни с кофата си от кладенеца и ни донеси марсианско питие. Върви опознай новия свят, но се дръж на положение, ругай го по-лекичко — като Одън — и ни поднеси душата му в ямб.

И аз пристигнах в земята, където слънцето е потъмнял грош, където вятърът е камшик, където двете луни си играят на криеница и където адският пясък, колчем го погледнеш, започва да те сърби на пожар.

Надигнах се от леглото, в което се бях въртял цяла нощ, прекосих тъмната каюта и застанах до илюминатора. Пустинята беше безкраен оранжев килим, издут там, където столетията бяха натрупали боклука си под него.

*„Аз чужд съм тук — не ме е страх,
туй е земята — аз успях!“*

Разсмях се.

Бях успял да хвана Високия език за опашката — или за корените, ако искате да се изразявам не само смислово, но и анатомически вярно.

Високият и Ниският език не са толкова различни, колкото изглеждат на пръв поглед. Познавах единия достатъчно, за да ми помогне да вникна в най-смутните дялове на другия. Набързо опрасках граматиката и всички по-употребими неправилни глаголи. Речникът, който съставях, растеше с всеки изминал ден като лале и скоро щеше да цъфне. Всеки път, щом пуснех записите, стъблото се удължаваше.

Сега му беше времето да провера изобретателността си и наистина да приложи уроците на практика. Нарочно досега се бях въздържал да се гмурна в най-важните текстове — изчаках да стана достоен за тях. Четях по-маловажни коментари, стихчета, исторически фрагменти. И от всичко, което прочетох, едно нещо ми направи силно впечатление.

Те пишеха за конкретни неща: скали, пясък, вода, ветрове; а скритият зад тези стихийни символи смисъл беше песимистичен до болка. Напомнях ми на някои будистки текстове, но още повече — както разбрах от последните си проучвания — приличаха на части от Стария Завет. И по-специално на Книгата на Еклисиаста.

Значи това ще е. Както чувството, така и речникът им бяха толкова сходни, че това щеше да е прекрасно упражнение. Все едно да превеждаш По на френски. Никога нямаше да приема вярата на Малан, но щях да им покажа, че някога и един земен човек е мислел и чувствал същото.

Включих настолната си лампа и намерих сред книгите си Библията на крал Джеймс.

Суета на суетите, каза Еклисиаст, суета на суетите — всичко е суета! Каква полза за човека...^[1]

Напредъкът ми като че ли постресна М'Куайи. Тя ме гледаше втренчено през масата като Другия на Сартр. Прехвърлях глава от Книгата на Локар. Не я поглеждах, но усещах как очите ѝ затягат мрежата около главата ми, около раменете ми и бързите ми ръце. Обърнах страницата.

Дали претегляше мрежата и преценяваше колко голяма е плячката? И защо ли? В нейните книги не се споменаваха нищо за рибари на Марс. В тях пишеше, че някакъв си бог на име Малан бил плюнал или бил направил нещо още по-гадно (зависи от това, коя версия четете) и животът тръгнал като болест по неорганичната материя. Пишеше, че първият закон на живота било движението и че танцът бил единственият законен отговор на неорганичното... качеството на танца било неговото оправдание... дание... а любовта била болест на органичната материя... на неорганичната? Поклатих глава. Почти бях заспал.

— М'нара.

Изправих се и се протегнах. Очите ѝ ме поглъщаха алчно. Така че се взрях в тях и тя сведе поглед.

— Уморих се. Искам да си почина. Снощи спах много малко.

Тя кимна — стенографското земно „да“ — беше го възприела от мен.

— Искате ли да се отпуснете и да видите недвусмислеността на доктрината на Локар в цялата ѝ пълнота?

— Моля?

— Искате ли да видите Танца на Локар?

— О... — проклетите им завъртулки на формата и перифразата — беше по-зле и от корейски!

— Да. Непременно. Всеки път, когато се изпълнява, бих се радвал да го видя. И смятах да ви питам също така не бих ли могъл да направя някои снимки...

— Сега е моментът. Седнете. Починете си. Ще извикам музикантите.

Тя изхвърча през една врата, която досега не бях забелязал.

Вижте: според Локар танцът е най-висшата форма на изкуството — да не споменавам Хейвлок Елис — и сега щях да науча как според техния мъртъв от векове философ трябва да се изпълнява той. Разтърках очи, превих се напред и докоснах няколко пъти палците на краката си.

Кръвта започна да пулсира в главата ми и на няколко пъти си поех дълбоко дъх. Наведох се отново и точно тогава откъм вратата се чу суматоха.

За триото, което влезе заедно с М'Куайи; така прегънат на две, сигурно съм изглеждал сякаш си търся по пода загубените топченца.

Усмихнах се едва-едва и се изправих; бях се изчервил, но не само от усилията. Не бях очаквал да се появят чак *толкова* бързо.

Изведнъж пак се сетих за Хейвлок Елис и за по-популярната му книга. Малката рижава кукличка, увита в прозрачно парче марсианско небе като в сари, ме погледна учудено — като дете, което съзерцава развяно на висок прът шарено знаме.

— Здравейте — казах това или нещо такова.

Преди да ми отговори, тя се поклони. Очевидно ме бяха повишили по сан.

— Аз ще танцувам — промълви червената рана сред бледата, бледа камея на лицето ѝ. Очите ѝ бяха с цвят на мечта, с цвета на роклята ѝ. Те се откъснаха от моите.

И тя заплува към средата на стаята.

Застана там като фигура от етруски фриз — или медитираше, или разглеждаше орнаментите по пода.

Мозайката ли имаше някакво символично значение, що ли? Разгледах я. Ако имаше такова, то ми убягваше — би изглеждала много добре в някоя баня или на някоя веранда, но в нея не виждах нищо повече.

Другите бяха вапцани врабчета като М'Куайи и на средна възраст. Едната се настани на пода с някакъв триструнен инструмент, смътно напомнящ самисен. Другата държеше просто парче дърво и две палки.

Преди да се усетя, М'Куайи презря табуретката и се настани на пода. И аз се подчиних на етикета.

Свирачката на самисен все още го настройваше, тъй че се наведох към М'Куайи.

— Как се казва танцьорката?

— Бракса — отвърна тя, без да ме погледне, и бавно вдигна лявата си ръка, което означаваше: „Да, давайте, хайде, започвайте.“

Струните запулсираха като зъбобол, а от дървото заизскача тиктакане — сякаш тиктакаха призраците на всички никога неизобретени часовници.

Бракса стоеше като статуя, вдигнала длани към лицето си, с щръкнали, разперени нагоре лакти.

Музиката се превърна в метафора на огъня.

Хруссс, мъррр, щрак...

Тя не помръдваше.

Съскането премина в плисък. Каденцата стана по-бавна. Сега музиката беше вода, най-ценното на света, която шипеше, прозрачна и зелена, над мъхнати скали.

Тя продължаваше да не помръдва.

Глисандо. Пауза.

После — толкова слабо, че отначало не бях сигурен — крилете започнаха да трептят. Леко и нежно въздишаха и неуверено

притихваха. Пауза, хлипане, след което повторение на предишното, но по-силно.

Дали очите ми съвсем се бяха премрежили от четенето или Бракса наистина трепереше цялата — от главата до петите?

Трепереше.

Започна едва забележимо да се поклаща. Само милиметър наляво, после надясно. Пръстите ѝ се разтвориха като листенцата на цветете. Забелязах, че очите ѝ са затворени.

Отвори ги. Погледът ѝ беше отнесен, стъклен, гледаше през мен, през стените. Започна да се люлее по-забележимо в такт с ритъма.

Сега вятърът вееше от пустинята и връхлиташе върху Тирелиан като вълни върху дига. Пръстите ѝ трептяха, те бяха вихрите. Ръцете ѝ — две махала, които се поклащат бавно — се спуснаха надолу и отново се издигнаха.

Надигаше се буря. Тя започна да се върти на място, ръцете ѝ настигнаха тялото, а раменете ѝ записваха осморки.

Вятърът! Вятърът, казвам. О, див и загадъчен! О, музо на Сен-Джон Перс!

Циклонът се вихреше около очите ѝ, те бяха неподвижният му център. Главата ѝ беше отметната назад, но аз знаех, че между нейния взор, безстрастен като взора на Буда, и вечните небеса няма таван. Само двете луни може би се бяха сепнали от дрямката си сред тази стихийна нирвана на необитаем тюркоаз.

Преди години бях наблюдавал девадасите в Индия — уличните танцьорки, които плетяха пъстрите си паяжини и привличаха мъжките насекоми. Но Бракса беше нещо повече — тя беше рамадани като свещените танцьори — жреците на Рама, възплъщение на Вишну, дал танца на хората.

Сега почукването беше монотонно; хленченето на струните ме караше да мисля за палеците слънчеви лъчи, чиято жар крадеше повеят на вятъра; синевата беше Сарасвати и Мария, а също и момиче на име Лаура. Чух отнякъде да се обаждат ситар, статуята оживя и вдъхна божествено озарение.

Отново бях Рембо и неговият хашиш, Бодлер и неговият лауданум, По, Де Куинси, Уайлд, Маларме и Алистър Кроули. За мимолетен миг се превърнах в баща си на черния амвон в още по-черни одежди, а химните и хриптенето на органа ставаха сияен вятър.

Тя беше плющящ флаг, пернато разпятие, носещо се из въздуха, въже за простиране, на което висеше ярка дреха, развяваща се успоредно на земята. Сега рамото ѝ беше оголено, а дясната ѝ гърда се движеше нагоре-надолу като луна в небето, червеното зърно изскачаше за миг над гънката и отново изчезваше. Музиката беше официална като спора на Йов с Господа. А нейният танц беше отговорът на Бога.

Музиката забави темпо, успокои се; тя я посрещна, откликна ѝ, отвърна ѝ. Дрехата ѝ като жива отново се подреди в първоначалните спокойни гънки.

Тя се наведе ниско, все по-ниско към пода. Главата ѝ падна между издигнатите колене. Не трепваше.

Настъпи тишина.

По болката в раменете разбрах колко напрегнато съм седял. Подмишниците ми бяха мокри. По бузите ми се стичаха вадички. Сега какво трябваше да правя? Да ръкопляскам?

Хвърлих поглед на М'Куайи с бялото на очите си. Беше вдигнала десница.

Сякаш по телепатия момичето потръпна и се изправи. Музикантките също се изправиха. Също и М'Куайи.

Станах и аз — левият ми крак беше изтръпнал — и казах:

— Беше прекрасно — колкото и тъпо да звучеше това.

В отговор получих трите различни форми на „благодаря“ на Високия език.

Последва пъстроцветна суматоха, а после отново останах сам с М'Куайи.

— Това е сто и седемнайсетият от 2224-те танца на Локар.

Погледнах я.

— Не зная дали Локар е бил прав или не, но е изработил прекрасен отговор на неорганичното.

Тя се усмихна.

— Танците във вашия свят приличат ли на този?

— Някои — да. Докато гледах Бракса, се сетих за тях — но никога не съм виждал нищо подобно на нея.

— Тя е много добра — рече М'Куайи. — Знае всички танци.

Лек намек за онова нейно по-раншно изражение, което ме беше разтревожило...

Изчезна след миг.

— Трябва да се върна към задълженията си — тя отиде до масата и затвори книгите. — М'нара.

— Довиждане. — Обух ботушите си.

— Довиждане, Галинджър.

Излязох, качих се на джипстера и се понесох с рев в нощта, а крилете ми от пустинен прах плющяха бавно зад гърба ми.

[1] Книга на Еклисиаста или Проповедника, 1: 2–3 — Б.пр. ↑

II

Току-що бях затворил вратата след Бети след кратък урок по граматика, когато чух гласове в коридора. Бях пооткрехнал отдушника, тъй че заставах до него и наострих уши.

Чуруликацията на дискант на Мортън:

— Познай! Преди малко ми каза „здравей“!

— Хммм! — избухнаха слонските дробове на Еймъри. — Или нещо се е объркало, или си му бил на пътя и е искал да мръднеш малко.

— Сигурно не ме е и познал. Според мене той вече не спи, откакто си има тоя език да си играе с него. Миналата седмица бях нощен наряд и колкото пъти съм минавал в три часа покрай вратата му, все чувах магнетофонът да дърдори. В пет, когато си тръгвах, той продължаваше.

— Яко си бачка момчето — призна неохотно Еймъри. — Всъщност мисля, че взема нещичко, за да стои буден. Тия дни се разхожда с един такъв изцъклен поглед... Но може би те, поетите, така си гледат...

И Бети беше там, защото сега се намеси и тя:

— Без значение какво си мислите за него, на мен ще ми трябва поне година да науча онова, което той успя да усвои за три седмици. А пък аз съм обикновен лингвист, не съм поет.

Мортън явно тайничко си падаше по кравешкия й чар. Това е единствената причина, за която се сецам и която би могла да го накара да свали оръжието и да каже следното:

— В университета минах курс по съвременна поезия — започна той. — Четохме шестима автори: Йейтс, Паунд, Елиът, Крейн, Стивънс и Галинджър — и в последния ден на семестъра даскала го беше хванала реториката и ни каза: „Тези шест имена са поетите на века и никакви прегради не могат да ги надвият — нито критиците, нито самият ад.“

Колкото до мене — продължи той, — мисля, че „Лулите на Кришна“ и „Мадригалите“ са велики. За мен беше чест да ме изберат в

експедицията, в която участваше и той. Мисля, че откакто се запознахме, я ми е казал двайсетина думи, я не — довърши той.

Защитата:

— Някога да ти е хрумвало — рече Бети, — че той може да е ужасно притеснен от това, как го възприемат хората? Нали е бил рано развило се дете и сигурно и в училище си е нямал приятелчета. Той е чувствителен и много интровертен.

— Чувствителен ли? Притеснен, казваш? — Еймъри се задави от кикот. — Тоя, дето е по-надут и от Луцифер и е ходеща машина за обиди! Натиснеш някое копче с някое „здраси“ или „хубав ден, а?“ и той ти вирва нос насреща. Станало му е условен рефлекс.

Измърмориха още някоя и друга любезност по мой адрес и се отдалечиха.

Е, Господ да те поживи, Мортънче. Ех, ти, мъничък, пъпчив познавачо с университетско възпитание! Аз никога не съм се изучавал в университет, но се радвам, че някой е казал онова, дето го каза. „Преградите на ада“. Стига бе! Може пък някой да е дал ухо на татковите молитви и в края на краищата да съм станал мисионер!

Само че...

Само че един мисионер има нужда от нещо, към което да привлича хората. Аз си имам лична естетическа система и предполагам, че тя произвежда някъде по трасето страничен етичен продукт. Но ако някога съм искал да проповядвам нещо — даже и в стиховете си, — хич нямаше да си правя труда да го проповядвам на такива никакъвци като тебе. Може да ме мислиш за простак, обаче съм и сноб и в моя рай няма място за тебе — той е уединено място, където идват на вечеря Суифт, Шоу и Петроний Арбитър.

И какви гуляи си правим — у-ха! Как само разчленяваме Трималхионите и Еймъриевците!

А тебе те хапваме за предястие, Мортън!

Обърнах се и седнах зад бюрото. Щеше ми се да напиша нещо. Еклисиастът можеше да си вземе една нощ отпуски. Искаше ми се да напиша стихотворение, стихотворение за 117-я танц на Локар; за роза, която следва светлината, гонена от вятъра — болна като розата на Блейк, умираща...

Хванах молива и започнах.

Бях доволен, когато свърших. Не беше велико — или поне не беше по-велико, отколкото трябваше. Високият марсиански не е езикът, в който съм най-добър. После се пробвах да го превода на английски с непълна рима. Може да го включа в следващата си книга. Кръстих го „Бракса“:

В земята на Вятъра и на червеното, където ледената привечер на Времето смразява млякото в гърдите на Живота, подобни на луните горе, двете, куче и котка от сокаците на сънищата — те дращят и боричкат се, без възраст, в моя полет...

Последно цвете пламнала глава извърща.

Сложих го настрани и глътнах фенобарбитал. Изведнъж се бях уморил.

Когато показах стихотворението на М'Куайи на другия ден, тя го прочете няколко пъти един след друг — много бавно.

— Хубаво е — каза. — Но сте използвали три думи от собствения си език. „Куче“ и „котка“, предполагам, са две дребни животни, които се мразят по наследство. Но „цвете“ какво е?

— А — казах аз. — Никога не съм попадал на вашата дума за цвете, но всъщност си мислех за едно земно цвете, розата.

— Какво представлява тя?

— Ами венчелистчетата ѝ най-често са яркочервени. Тъкмо това на определено равнище искам да кажа с „пламнала глава“. Исках също така обаче да намекна и за треска, за червена коса и за огъня на живота. Самата роза има бодливо стъбло, зелени листа и характерен приятен аромат.

— Бих искала да я видя.

— Мисля, че може да се уреди. Ще проверя.

— Моля ви, проверете. Вие сте... — тя използва думата за „пророк“, или религиозен поет, като Исая или Локар — и сте написали много вдъхновено стихотворение. Ще кажа на Бракса.

Отклоних названието, но се почувствах поласкан.

Значи днес беше стратегическият ден, когато да попитам мога ли да вкарам машина за микрофилми и камера, реших аз. Обясних, че искам да копирам всичките им текстове, а не мога да пиша толкова бързо, че да успея.

Тя ме изненада, като се съгласи незабавно. Но последвалата ѝ покана съвсем ме шашна:

— Бихте ли желали да дойдете да живеете тук, докато се занимавате с това? Ще можете да работите и денем, и нощем, когато си искате — освен, когато в Храма има служба, разбира се.

Поклоних се.

— За мен ще бъде чест.

— Добре. Донесете машините си, когато пожелаете, и ще ви покажа стаята ви.

— Днес следобед бива ли?

— Разбира се.

— Тогава отивам да подготвя нещата. До днес следобед...

— Довиждане.

Очаквах Еймъри да ми създаде известни проблеми, но не особено големи. Всички на кораба имаха страшен мерак да видят марсианците, да ги бодат с игли, да ги разпитват за марсианския климат, болести, химичен състав на почвата, политика и гъби (ботаникът ни беше изперкал на тема гъби, но иначе си беше доста свестен тип), а само четирима — петима бяха успели да ги видят. Екипът си прекарваше повечето време в разкопаване на мъртви градове и техните акрополи. Играехме играта по строги правила, а местното население се държеше толкова изолирано, колкото и японците през XIX век. Предполагах, че няма да ми окажат кои знае каква съпротива, и излязох прав.

Всъщност останах определено с впечатлението, че всички се радват, че се изнасям.

Отбих се в хидропонната градина да си поприказвам с повелителя на гъбите.

— Здравсти, Кейн. Поникна ли някоя мухоморка в пясъка?

Той кихна. Киха постоянно. Може пък да е алергичен към растенията.

— Здравей, Галинджър. Не, с мухоморките не постигнах никакъв успех, но следващия път, като излезеш, надникни зад гаража. Посадил съм няколко кактуса.

— Страхотно — отбелязах аз.

Доктор Кейн май ми беше единственият приятел на борда, ако не броим Бети.

— Да ти кажа, дошъл съм да те моля за услуга.

— Казвай.

— Искам роза.

— К'во?

— Роза. Нали се сещаш, една хубава червена „Американска красавица“ — с шипове, мирише хубаво...

— Не смятам, че ще се хване на тази почва. Апчих!

— Не, не ме разбра. Няма да я садя, искам само цветето.

— Ще трябва да използвам резервоарите — той се почеса по голото кубе. — Ще трябва три месеца да разцъфти — дори и при форсиран растеж.

— Ще го направиш ли?

— Разбира се, ако нямаш нищо против да изчакаш.

— Нямам нищо против. Всъщност ще стане тъкмо преди да си тръгнем. — Огледах пълните с жвакаща тиня басейни и подложките с кълнове. — Днес се мества в Тирелиан, но ще наминавам сегиз-тогиз. Ще дойда, като разцъфти.

— Ще се местиш, казваш? Мур рече, че били затворено общество.

— Ами значи са ме пуснали вътре.

— Май така излиза... Обаче още не мога да проумея как така им научи езика. Разбира се, като си защитавах доктората, доста зор видях с френския и немския, но на обяд чух Бети да го демонстрира. Някакъв набор от смахнати звуци. Тя казва, че да го говориш, е като да решаваш кръстословица от „Таймс“ и да се опитваш да имитираш птиче чуруликане едновременно.

Разсмях се и поех предложената ми цигара.

— Сложен е — признах си аз. — Ама то е, да речем, все едно ти тук да попаднеш на цял нов клас гъби — нощем има да ги сънуваш!

Очите му светнаха.

— Те това ще е нещо! Абе, знаеш ли, току-виж наистина съм го открил...

Изкиска се и тръгна да ме изпраща.

— Довечера се захващам с твоите рози. И гледай да не се преработиш там.

— Можеш да се обзаложиш. Благодаря ти.

Както вече казах, изперкал е на тема гъби, ама иначе си е свястно момчето.

Квартирата ми в цитаделата на Тирелиан се намиреше точно до Храма, от вътрешната страна и леко вляво. Беше значително по-добра от тясната каюта и се зарадвах, че марсианската култура е достатъчно напреднала, за да открие, че дюшекът е за предпочитане пред голия под. Освен това леглото ми се оказа по мярка, което си беше голяма изненада.

Тъй че си разопаковах багажа и изщраках два филма из Храма, преди да се заловя с книгите.

Щраках, щраках и накрая взе да ми призлява от това да обръщам страници, без да знам какво пише на тях. Така че започнах да превеждам някакво историческо съчинение.

Ло. През година трийсет и седма от Процеса на Силена дойдоха дъждовете и настана ликуване, защото това се случваше рядко и бе удивително, и го смятаха за благословия.

Но туй, що падна от небето, не беше животворното семе на Малан. Туй беше кръвта на Вселената, бликнала от артерия. И дойдоха последните ни дни. Започваше последният танц.

Дъждът донесе чумата, която не убива, и с неговото барабанене започна последният път на Локар...

Запитах се какво ли, по дяволите, иска да каже Тамур с това — той беше историк и се предполагаше, че строго се придържа към фактите. Това не беше техният Апокалипсис.

Или може би беше...

Защо не? Размишлявах. Тирелианците бяха шепа хора, останки от култура, която очевидно някога е била високоразвита. Бяха водили войни, но без да стигат до пълно изтребление; имаха наука, но технологиите им не бяха дотам високоразвити. Чума — чума, която не убива? Може би беше това? Но как, щом не е смъртоносна?

Продължавах да чета, но нищо не се споменаваше за природата на тази чума. Преобръщах страници, надзъртах напред, а не стигнах доникъде.

М'Куайи, М'Куайи! Точно когато най-много искам да те попитам нещо, тебе те няма!

Ако тръгнах да я издирвам, нямаше ли да е погрешен ход? Ще бъде, така реших. Не трябваше да престъпвам прага на стайте, в които бях настанен — не бяха ми го казали направо, но се подразбираше. Трябваше да чакам.

Тъй че псувах дълго и цветисто на всякакви езици и без съмнение свещените уши на Малан в Храма горяха.

Той като че сметна за неуместно да ме порази и да падна мъртъв, затова реших да приключа за днес и да легна да поспя.

Сигурно бях спал няколко часа, когато Бракса влезе в стаята ми с малка лампа в ръка. Събуди ме, като ме задърпа за ръкава на пижамата.

Казах й „здравей“. Сега като си мисля, май не се сецам какво друго бих могъл да й кажа.

— Здравей.

— Дойдох — рече тя — да чуя стихотворението.

— Какво стихотворение?

— Твоето.

— О...

Прозях се, надигнах се и направих онова, което обикновено правят хората, когато ги събудят посред нощ да четат поезия.

— Много любезно от твоя страна, но не ти ли се вижда малко неуместно?

— Аз нямам нищо против — отвърна ми тя.

Някой ден ще напиша статия за „Семантичен журнал“ със заглавие „Интонацията: недостатъчно средство за ирония“.

Както и да е, вече се бях събудил, тъй че си наметнах халата.

— Що за животно е това? — попита тя и посочи извезания на ревера ми дракон.

— Митично — отговорих. — Виж сега, късно е вече. Уморен съм. Утре сутринта имам много работа. А ако М'Куайи разбере, че си тук, може да го изтълкува погрешно.

— Да го изтълкува погрешно ли?

— Много добре знаеш за какво ти говоря, да му се не види! — за първи път ми се удаваше възможност да ругая на марсиански и аз се провалих.

— Не — отвърна тя. — Не зная.

Изглеждаше ми уплашена като кученце, на което му се карат, а то не знае за какво.

Омекнах. Червеното ѝ наметало отиваше на косата и на устата ѝ толкова много, а устните ѝ трепереха.

— Виж сега, не исках да те разстройвам. В моя свят обаче съществуват определени... хммм... правила относно присъствието на хора от различен пол в една и съща стая и несъединени от брачни връзки... Хммм... не разбираш ли за какво ти говоря?

— Не.

Нефритови бяха очите ѝ.

— Ами става въпрос за... Ами за секса, за това ти говоря!

Нефритовите лампички светнаха.

— О, говориш ми за правенето на деца?

— Да. Точно за това. Много добре го каза!

Тя се разсмя. За първи път чувах смях в Тирелиан. Прозвуча така, сякаш цигулар прокарваше лъка си по тънките струни — късо и отсечено. Общо взето, не беше най-приятният звук — особено ако тя се смееше твърде дълго.

Когато най-сетне млъкна, се приближи до мен.

— Сега си спомних — каза тя. — И ние сме имали такива правила. Преди половин процес, когато бях съвсем малка, имахме такива правила. Но... — погледна ме така, сякаш всеки миг щеше отново да избухне в смях. — Сега няма нужда от тях.

Умът ми щракаше като магнетофон на тройно бърз ход. Половин Процес! Половин Процес-процес-процес! Половин Процес, грубо казано, се равняваше на 243 години!

— Достатъчно време да научиш 2224-те танца на Локар.

— Достатъчно време да остарееш, ако си човек...

— Земен човек, имам предвид.

Погледнах я пак, бледа като бялата царица от комплект шахматни фигури от слонова кост.

Тя беше човек — залагам душата си — здрав, прав, нормален човек. Беше жена — залагам тялото си...

Но беше на два и половина века, а това значеше, че М'Куайи е бабата на Матусаил. Бях поласкан от постоянните комплименти, които ми правеха като лингвист и като поет. Тези висши същества!

Но какво искаше да каже с това „сега няма нужда от тях“? Защо се държеше почти истерично? Защо М'Куайи току ме поглеждаше така странно?

Изведнъж разбрах, че ето сега това хубаво момиче ще ми разкрие нещо важно.

— Я ми кажи — изрекох аз с небрежния си тон. — Това има ли нещо общо с чумата, която не убива и за която пише Тамур?

— Да — отвърна ми тя. — Децата, родени след Дъжда, не могат да имат свои деца, а и...

— И какво?... — наведох се напред и натиснах клавиша „запис“ в паметта си.

— ... а и мъжете нямат желание да имат собствени.

Облегнах се назад. Расов стерилитет, мъжка импотентност след изключително природно явление. Дали някой заблуден облак от радиоактивен боклук, довян Бог знае откъде, не е проникнал навремето през тънката им атмосфера? Някога, далеч преди Шапарели да види онези канали, също толкова митични, колкото и моя дракон, преди тези „канални“ да са вдъхновили някои правилни догадки по съвсем погрешни причини, Бракса е била жива и е танцувала тук — обречена още в утробата по времето, когато слепият Милтън е писал за друг рай, също толкова изгубен.

Извадих цигара. Добре, че се бях сетил да донеса пепелници. На Марс никога не е съществувала тютюнева промишленост. Нито пък къркане. В сравнение с това тук аскетите, които бях срещал в Индия, бяха Дионисовци.

— Каква е тази огнена тръбичка?

— Цигара. Искаш ли?

— Да, моля.

Тя седна до мен и аз ѝ я запалих.

— Дразни носа.

— Да. Вдъхни дима в дробовете си, задръж и после издишай.

Измина известно време.

— Ооо! — възкликна тя. — Свещено ли е?

— Не, това е никотин — отвърнах. — Ерзацформа на божественото.

Нова пауза.

— Моля те, не ме карай да ти превеждам „ерзац“.

— Няма. Понякога, когато танцувам, изпитвам подобно чувство.

— След малко ще ти мине.

— Сега ми кажи стихотворението.

Хрумна ми една идея.

— Чакай малко — казах. — Сетих се за нещо по-добро.

Станах, разрових се из тетрадките си, после се върнах и седнах до нея.

— Това са първите три глави на Книгата на Еклисиаста — обясних ѝ. — Много прилича на вашите свещени книги.

Започнах да чета.

Бях стигнал до единайсети стих, когато тя извика:

— Моля те, спри! Прочети ми твоето!

Спрях и хвърлих тетрадката на съседната масичка. Тя трепереше — не така, както когато танцуваше и изобразяваше вятъра, а сякаш всеки миг щеше да се разплаче. Държеше цигарата непохватно, като молив. Обгърнах несръчно раменете ѝ с ръка.

— Толкова е тъжно! — каза тя. — Като всички други...

И аз огънах мисълта си като ярка панделка, нагънах я и я завързах като смахнатите фльонги на коледните подаръци, които толкова обичах. От немски на марсиански и с любов импровизирано перифразирах стихотворението за испанската танцьорка. Мислех, че ще ѝ хареса. Излязох прав.

— О! — каза тя пак. — Ти ли си го написал?

— Не, един по-добър от мен.

— Не ти вярвам. Твое е.

— Не, написал го е един човек на име Рилке.

— Но ти го пресъздаде на моя език. Запали още една клечка, за да видя как тя е танцувала.

Запалих.

— Вечният огън — обади се тя. — А тя го е тъпкала с „малките си твърди краченца“. Бих искала и аз да мога да танцувам така.

— Ти танцуваш по-добре от всяка циганка — разсмях се и духнах пламъчето.

— Не. Не бих могла да танцувам така. Искаш ли да ти потанцувам?

Цигарата ѝ догаряше, така че я измъкнах от пръстите ѝ и я угасих заедно със своята.

— Не — отвърнах. — Върви да си лягаш.

Тя се усмихна и преди да се усетя, разкопча токата над червените гънки на рамото си. И всичко изчезна. И аз преглътнах — тежко.

— Добре — каза тя.

Тъй че я целунах, а полъхът от падналата дреха угаси лампата.

III

Дните бяха като листата на Шели: жълти, червени, кафяви, носени от сияйния полъх на западния вятър. Те се въртяха покрай мен с тракането на микрофилми. Вече бях преснимал почти всички книги. На учените щеше да им отнеме години да ги прочетат и да оценят правилно стойността им. Марс беше заключен в бюрото ми.

Еклисиастът, който зарязвах и към който се връщах десетина пъти, вече бе почти готов да проговори на Високия език.

Когато се намирах извън Храма, си подсвирквах. Пиших поезия, от която преди бих се срамувал. Вечер се разхождах с Бракса край дюните или високо в планините. Понякога тя ми танцуваше; аз пък ѝ четях дълги стихотворения в дактилен хекзаметър. Тя все още си мислеше, че Рилке — това съм аз, и почти ме накара и аз да го повярвам. Бях тук, в замъка Дуино и пишех неговите „Елегии“.

... Странно е вече да не обитаваш Земята, да не изпълняваш наследените отдавна обичаи, да не тълкуваш розите...

Не! Никога не тълкувай розите! Мириши ги(апчих, Кейн!), бери ги, радвай им се. Живей за мига. Дръж се здраво за него. Но не искай от боговете да ти ги обясняват. Тъй бързо отлитат листата, отвяни от вятъра...

И никой не ни забелязва. Нито пък го е грижа.

Лаура. Лаура и Бракса. Знаете ли, те двете се римуват, макар и с трясък. Беше висока, хладна, руса (мразя блондинките!), а татенцето ме бе обърнал целия наопаки, като джоб и аз си мислех, че тя може да ме напълни отново. Но едрият, голям стихоплетец с брада на Юда и кучешка преданост в очите беше хубава украса на нейните купони. И само толкова.

Сега машината ме кълнеше в Храма! Богохулстваше срещу Малан и Галинджър. А лудият западен вятър вееше ли, вееше и нещо не беше далеч.

Задаваха се последните ни дни.

Измина ден и не видях Бракса. През нощта — също. И втори. И трети...

Почти щях да откача. Не бях осъзнал колко близки сме станали, колко важна е тя за мен. С няма увереност, че ще дойде, се борех с въпросите на розите.

Трябваше да питам. Не ми се искаше, но нямах избор.

— Къде е тя, М'Куайи? Къде е Бракса?

— Отиде си — отвърна тя.

— Къде?

— Не знам.

Взрях се в тези дяволски птичи очи. „Анатема мараната“ се надигна към устните ми.

— Трябва да знам.

Тя гледаше през мен.

— Тя ни напусна. Отиде си. Предполагам, горе в планината. Или в пустинята. Няма значение. Всъщност нещо има ли значение? Танцът приключва. Скоро храмът ще е празен.

— Защо? Защо си е тръгнала?

— Не зная.

— Трябва да я видя пак. Само след броени дни отлитаме.

— Съжалявам, Галинджър.

— И аз — отвърнах и захлопнах с трясък книгата, без да кажа „м'нара“.

Изправих се.

— Ще я намеря.

Излязох от Храма. М'Куайи не помръдна, неподвижна като седнала статуя. Ботушите ми си бяха там, където ги бях оставил.

Цял ден обикалях с рев нагоре-надолу из дюните и доникъде не стигнах. На екипажа на „Аспик“ сигурно съм изглеждал като пясъчна

буря — такъв сам-самичък. Най-накрая ми се наложи да се върна, за да заредя.

Еймъри излезе с наперена крачка.

— Добре го даваш. Изглеждаш като някой противен боклукчия. Защо беше това родео?

— Ами аз такава... изгубих нещо.

— Насред пустинята? Някой от твоите сонети ли? Не мога да се сетя за друго, за което би вдигнал такава тупурдия.

— Не, по дяволите! Беше нещо лично.

Джордж напълни резервоара. Понечих отново да се кача на джипстера.

— Я задръж! — сграбчи той ръката ми. — Няма да тръгнеш, докато не ми кажеш за какво е всичко това.

Можех да се изтръгна, но тогава той пък можеше да заповяда да ме влачат по земята и щеше да има доста мераклии. Тъй че се принудих да говоря бавно и тихо:

— Просто си загубих часовника. Подарък от майка ми е, семейно наследство. Искам да го намеря, преди да си тръгнем.

— Сигурен ли си, че не е в каютата ти или в Тирелиан?

— Там вече проверих.

— Може би някой го е скрил, за да те ядоса. Нали знаеш, тук не си най-обичаният човек.

Поклатих глава.

— Мина ми през ума и това. Но винаги го нося в десния си джоб. Сигурно е изскочил, докато съм препускал по дюните.

Той присви очи.

— Спомням си, че на обложката на една от книгите ти прочетох, че майка ти е умряла при твоето раждане.

— Точно така — прехапах си аз езика. — Часовникът е бил на баща ѝ и тя е искала да го предаде на мен. Баща ми го запазил.

— Хмммм! — изпухтя той. — По доста странен начин си издирваш часовника — щъкаш насам-натам с джипстера...

— Мога да го видя, ако блесне отнякъде — възразих му немощно.

— Е, обаче се стъмва — отбеляза той. — Днес вече няма смисъл да го търсиш.

— Покрий джипстера — нареди той на механика.

После ме потупа по рамото.

— Влез, вземи си душ и хапни нещо. Май и двете ще ти дойдат добре.

Дребни тлъсти петънца под воднисти очи, оредяла коса и ирландски нос; глас, с един децибел по-силен от всеки друг...

Единственото му лидерско качество!

Стоях там и го мразех. Клавдий! Защо това не беше пето действие!

Изведнъж идеята за душ и храна най-после стигна до ума ми. Двете щяха да ми дойдат отчайващо добре. Ако настоявах веднага да се върна обратно, щях да събудя още повече подозрения.

Тъй че изтръсках песъчинките от ръкава си.

— Прав си. Добре ми звучи.

— Влез, ще хапнем в моята каюта.

Душът беше истинска благословия, чистите дрехи — Божия благодат, а храната миришеше на рай небесен.

— Доста вкусно мирише — отбелязах аз.

Задъвкахме пържолите в мълчание. Когато стигнахме до десерта и кафето, той ми предложи:

— Защо тази нощ не си дадеш почивка? Остани, поспи.

Поклатих глава.

— Имам доста работа. Довършвам. Не ми остава много време.

— Преди два-три дена спомена, че почти си свършил.

— Почти, но не съвсем.

— Освен това спомена и че тази вечер в Храма има служба.

— Точно така. Ще работя в стаята си.

Той сви рамене.

— Галинджър — рече ми най-накрая и аз се сепнах, защото обърнеше ли се към мен по име, това значеше неприятности.

— Не че това би трябвало да ми влиза в работата — рече той, — обаче ми влиза. Бети разправя, че си се хванал с някакво тукашно момиче.

Не долових въпросителна. Беше си твърдение и то увисна във въздуха. Той чакаше.

Бети, кучка такава! Ти си крава, но и кучка. При това ревнива. Защо си вреш носа, където не ти е работа, и не си затваряш очите? Както и устата?

— Е? — обадох се аз.

Твърдение, завършващо с въпросителна.

— Е — отвърна той, — мой дълг като шеф на тази експедиция е да се грижа отношенията с туземците да имат приятелски, дипломатичен характер.

— Говориш за тях, сякаш са аборигени — рекох му аз. — Ако знаеш само колко си далече от истината!

Станах.

— Когато публикувам материалите си, всеки на Земята ще го разбере. Имам да им казвам неща, за които доктор Мур представя си няма. Ще им разкажа за трагедията на една обречена раса, която чака края си с примирение и апатия. Ще им кажа и защо е така и това ще покрусси и закоравелите учени сърца. Ще пиша за това и пак ще ми дават награди, но този път няма да ги приема.

— Боже! — възкликнах. — Те вече са имали култура, когато нашите предци са трепали саблезъби тигри с боздугани и са изнамирали огъня!

— Имаш ли си момиче там?

— Да! — креснах. Да, Клавдий! Да, татенце! Да, Еймъри! — Имам си. Но сега ще ти сервирам големия ти научен удар. Те са вече мъртви. Стерилни са. След едно поколение вече няма да има марсианци.

Замълчах, после добавих:

— Освен в моите статии, освен на няколко микрофилма и записа. И в някои стихотворения за едно момиче, на което му пука и може да се бунтува срещу това, колко е нечестно всичко, като танцува.

— О?! — каза той.

А след малко продължи:

— Наистина през последните един-два месеца ти се държеше по-различно. Дори сегиз-тогиз се държеше съвсем прилично, да не повярваш. През цялото време се чудех какво става. Не знаех, че съществуват и неща, които наистина имат голямо значение за тебе.

Наведох глава.

— Заради нея ли препуска като бесен цял ден из пустинята?

Кимнах.

— Защо?

Вдигнах глава.

— Защото тя е някъде там. Не знам нито къде е, нито защо. А трябва да я намеря, преди да си тръгнем.

— О?! — каза отново той.

После се облегна назад, отвори едно чекмедже и извади нещо, увито в кърпа. Разви го. Снимка на жена в рамка.

— Жена ми — съобщи той.

Привлекателно лице с големи бадемови очи.

— Нали знаеш, служех във флота — продължи той. — Някога бях младо офицерче. Запознахме се в Япония. Там, откъдето идвам, смятаха за неприлично да се ожениш за човек от друга раса и ние никога не се оженихме. Но тя беше моя жена. Когато умря, бях на другия край на света. Взеха децата ми и оттогава не съм ги виждал. Не можах да разбера в кое сиропиталище, в кой дом са ги настанили. Това беше отдавна. Много малко хора го знаят.

— Съжалявам — казах.

— Недей. Забрави. Но... — той се размърда на стола си и ме погледна. — Ако искаш да я вземеш със себе си, направи го. Ще ми струва главата, но съм твърде стар, за да оглавя някога още една подобна експедиция. Така че — дерзай!

Преглътна студеното си кафе.

— Върви си изкарай джипстера.

Завъртя се на стола.

На два пъти се опитах да кажа „благодаря“, но не можах. Затова станах и си излязох.

— *Сайонара* и тъй нататък — измърмори той подире ми.

— Ей ти я, Галинджър! — викна някой след мен.

Въртнах се на пети и погледнах назад към рампата. Кейн!

Стоеше на вратата — черен силует на фона на светлината, — но го чух как кихна. Върнах се няколко крачки.

— Кое?

— Розата ти.

Той извади пластмасов контейнер, разделен отвътре. Долната част бе пълна с течност. Там беше стъблото. Другата половина — чаша кларет в тази ужасна нощ — съдържаше голяма, току-що разтворена роза.

— Благодаря. — Пъхнах я в якето си.

— В Тирелиан ли се връщаш?

— Да.

— Видях те да се качваш на борда, та ти я приготвих. Обаче те изпуснах за малко в капитанската кабина. Той беше зает. Но ми викна, че съм можел да те настигна при гаража.

— Пак ти благодаря.

— Обработена е с химикали. Ще цъфти месеци наред.

Кимнах и потеглих.

А сега — нагоре към планините. Далече. Далече. Небето беше като кофа лед и в него не плаваха никакви луни. Ставаше все по-стръмно и малкото магаренце протестираше. Шибнах го с регулатора и продължих. Нагоре. Нагоре. Забелязах една зелена, немигаща звезда и усетих как в гърлото ми заседна буца. Розата в кутията удряше гърдите ми като второ сърце. Магарето изрева протяжно и силно и се разкашля. Пак го шибнах и то умря.

Натиснах спирачката за спешен случай и излязох навън. Тръгнах пеша.

Студено, все по-студено. Тук, горе. Нощем? Защо? Защо го беше направила? Защо бе побягнала от лагерния огън с падането на нощта?

Обикалях нагоре, надолу, наляво и надясно всяка пропаст, всяко дърво и всеки проход с дългите си крачки и с лекота, непозната нийде на Земята.

Остават само два дена, любов моя, а ти ме изостави... Защо?

Пълзях по первази. Скачах над ридове. Издрасках си коленете, лактите. Чух как якето ми се съдра.

Не ми отговаряш, Малан? Наистина ли мразиш толкова своя народ? Тогава ще опитам с някой друг. Вишну, ти си Пазителят. Запази я, моля те! Позволи ми да я намеря.

Йехова?

Адонис? Озирис? Тамуз? Маншпу? Легба? Къде е тя?

Бях стигнал много нависоко и се подхлъзнах.

Камъчетата изтрополиха под краката ми и аз увиснах на ръба. Пръстите ми бяха толкова студени. Беше ми трудно да се вкопча в скалата.

Четири метра или някъде там. Пуснах се, паднах долу и се затъркалях.

И тогава чух писъка й.

Лежах неподвижно, вперил поглед нагоре. Тя извика от мрака:

— Галинджър!

Лежах и не помръдвах.

— Галинджър!

И изчезна.

Чух как камъните заскърцаха и разбрах, че слиза по някаква пътека вдясно.

Скочих и се спотаих в сянката на един балван.

Тя заобиколи една скала и започна несигурно да си пробива път през камънаците.

— Галинджър?

Пристъпих напред и я сграбчих за раменете.

— Бракса.

Тя отново изпищя, а после се разплака и се сгуши в мен. За първи път я чувах да плаче.

— Защо? — попитах я. — Защо?

Но тя само се гушеше в мен и ридаше.

— Помислих, че си се убил — изхълца тя най-сетне.

— Може би щях да се убия. Защо напусна Тирелиан? И мен?

— М'Куайи не ти ли каза? Ти не се ли досети?

— Не съм се досетил, а М'Куайи ми каза, че не знае.

— Значи те е излъгала. Знае.

— Какво? Какво знае?

Тя се разтресе, а после дълго мълча. Внезапно забелязах, че е облечена само в ефирния си танцов костюм. Оттласнах я от себе си, смъкнах якето си и го наметнах върху раменете й.

— Велики Малан! — извиках. — Ще замръзнеш до смърт!

— Не — отвърна ми тя. — Няма.

Преместих кутията с розата в джоба си.

— Какво е това? — попита тя.

— Роза — отвърнах. — В тъмното не можеш да я видиш добре. Някога те сравних с нея. Помниш ли?

— Да, да. Може ли да я нося?

— Естествено. — Мушнах кутията в джоба на якето.

— Е? Все още чакам обяснение.

— Но ти наистина ли не знаеш?

— Не!

— Когато дойдоха Дъждовете — заобяснява тя, — очевидно засегнаха само мъжете ни, но това беше достатъчно... Защото... аз... явно... не съм... била... засегната...

— О?... — казах аз. — О!...

Стояхме така. Мислех.

— Е, защо избяга тогава? Какво му е лошото да си бременна на Марс? Тамур е сбъркал. Твоят народ може отново да живее.

Тя се разсмя — отново онази пощуряла цигулка, на която свиреше полудял Паганини. Накарах я да млъкне, преди да отиде твърде далеч.

— Как така? — попита най-накрая тя, като си търкаше бузата.

— Вашите хора живеят по-дълго от нашите. Ако нашето дете е нормално, това означава, че нашите раси могат да се женят помежду си. Би трябвало да има жени от твоята раса, които все още са плодовити. Защо не?

— Ти си чел Книгата на Локар — рече ми тя — и пак ме питаш? Смъртта е била решена, била е гласувана и ни е сполетяла скоро след като тя се е появила в тази си форма. Но последователите на Локар са го знаели много отдавна. Решили са го преди много време. „Направихме какво ли не — казали те, — видяхме какво ли не, чухме и почувствахме какво ли не. Танцът беше хубав. Но нека той да свърши.“

— Не може да вярваш в това.

— Няма никакво значение в какво вярвам аз — отвърна тя.

— М'Куайи и майките са решили, че трябва да умрем. Сега самата им титла е подигравка, но решението им ще се осъществи. Останало е само едно пророчество и то е погрешно: ние ще умрем.

— Не — казах аз.

— А какво тогава?

— Ела с мен на Земята.

— Не!

— Добре. Ела тогава сега с мен.

— Къде?

— Обратно в Тирелиан. Ще говоря с майките.

— Не можеш! Тази вечер има обред!

Разсмях се.

— Обред в чест на бог, който те събаря на земята и те изритва в зъбите?

— Но той си остава Малан — отвърна тя. — А ние си оставаме неговият народ.

— С баща ми щяхте да се разбирате идеално — изръмжах аз.

— Но сега аз отивам там, а ти идваш с мен дори и да се наложи да те нося, по-едър съм от тебе.

— Но не си по-едър от Онтро.

— А кой е Онтро, по дяволите?

— Той ще те спре, Галинджър. Той е Юмрукът на Малан.

IV

Спрях джипстера пред единствения известен ми вход — този на М'Куайи. Бракса, вече разгледала розата на светлината на фара, сега я гушкеше в скута си — също като нашето дете — и мълчеше. Лицето ѝ беше примирено и прекрасно.

— В Храма ли са сега? — поисках да знам аз.

Изразът ѝ на мадона не се промени. Повторих въпроса. Тя се размърда.

— Да — отвърна сякаш отдалеч. — Но ти не можеш да влезеш.

— Ще видим.

Заобиколих и ѝ помогнах да слезе.

Поведох я за ръка, а тя пристъпваше като в транс. Под светлината на току-що изгрялата луна очите ѝ бяха същите като в деня, когато се запознахме, когато тя танцува. Щракнах с пръсти. Нищо.

Така че бутнах вратата и я поведох навътре. Стаята тънеше в сумрак.

И тя изпищя — за трети път тази вечер.

— Не го наранявай, Онтро! Това е Галинджър!

Досега не бях виждал марсианец, само жени. Така че нямаше как да знам дали този тук е урод, макар че силно го подозирах.

Погледнах го.

Полуголото му тяло беше покрито с буци и отоци. Предположих, че нещо с жлезите му не е наред.

Мислех, че съм най-високият мъж на планетата, но този тук беше над два метра, че и с наднормено тегло. Сега разбрах откъде се е взело грамадното ми легло!

— Връщай се — рече ми той. — Тя може да влезе. Ти — не.

— Трябва да си прибера книгите и багажа.

Вдигна огромната си левица. Погледнах накъде ми сочи. Всичката ми покъщнина беше спретнато подредена в ъгъла.

— Трябва да вляза. Трябва да поговоря с М'Куайи и с майките.

— Не можеш.

— От това зависи животът на вашия народ.

— Връщай се! — прокълнтя гласът му. — Връщай се при *твоя* народ, Галинджър. Остави *ни!*

Името ми, изговорено от него, прозвуча толкова различно. Сякаш беше чуждо. На колко години ли беше тоя? На триста? Четиристотин? Дали цял живот е бил пазач на Храма? Защо? От кого ли трябваше да го пази? Не ми харесваше как се движи. И преди бях виждал мъже, които се движат така.

— Връщай се — повтори той.

Ако и бойните им изкуства са също толкова усъвършенствани, колкото и танците, или — още по-зле — ако бойните им изкуства са част от танца, лошо ми се пишеше.

— Влизай — подканих аз Бракса. — Дай розата на М'Куайи. Кажй й, че аз я пращам. Кажй й, че идвам след малко.

— Ще направя както казваш. Помни ме на Земята, Галинджър! Сбогом!

Не й отговорих. Тя подмина Онтро и влезе в залата с розата си.

— А сега ще си тръгнеш ли? — попита той. — Ако искаш, ще й кажа, че сме се били и ти почти си ме победил, но аз съм те повалил в несвяст и съм те отнесъл до кораба.

— Не — отвърнах. — Или ще те заобиколя, или ще те прескоча, но ще вляза вътре.

Той приклепна, протегна ръце напред и рече:

— Грях е да докосваш свят човек, но аз ще те спра, Галинджър.

Паметта ми беше като замъглен прозорец, облъхнат изведнъж от чист въздух. Всичко ми се изясни. Върнах се шест години назад.

Учех източни езици в Токийския университет. Вечер си почивах два пъти седмично. Бях застанал сред деветметровия кръг на Кодокан, а около хълбоците ми с кафяв колан беше пристегнато *джудоги*. Бях *ик-кю* — малко под най-ниския дан. На кафявата ромбоидна значка вдясно на гърдите ми на японски пишеше „жиу-жицу“, но това всъщност означаваше *атемиваза*, тъй като бях отработил само един удар, но той се оказа невероятно подходящ за ръста ми и с него печелех двубоите.

Никога обаче не го бях нанасял на човек, а и спрях да тренирам преди пет години. Знаех, че не съм във форма, но се мъчех да се

принудя да мисля за *цуки-но-кокоро* — като луната, която осветяваше целия Онтро.

Нейде от миналото се обади глас:

— *Хаджиме*. Започвайте.

Мигом заех котешката си стойка *неко-аши-дачи*, а в очите му блесна странен пламък. Той побърза да поправи собствената си поза — и аз се метнах към него!

Моят номер — единственият!

Дългият ми крак се изстреля като пружина. На два метра над земята стъпалото ми се вряза в челюстта му, щом той се опита да отскочи.

Главата му отхвъркна назад и той се строполи. От устните му се откъсна тих стон. „Това беше — помислих си. — Съжалявам, стари друже.“

Но когато го прескочих, той някак си успя да ме спъне и аз се проснах отгоре му. Не можех да повярвам, че ще има достатъчно сили да остане в съзнание след онзи удар, да не говорим пък и да се движи. Беше ми противна мисълта да продължа да го наказвам.

Но той докопа гърлото ми и го притисна с ръка, преди да схвана, че действа целенасочено.

Не! Тая няма да я бъде!

Сякаш стоманена тръба притискаше гръкляна ми, сънната ми артерия. После осъзнах, че той си е в несвяст, а това е рефлекс, резултат от безкрайни години на тренировки. Бях го виждал веднъж и преди, в *шиай*. Човекът умря, защото бе задушен, изпадна в безсъзнание, но продължаваше да се бори, а противникът му мислеше, че не прилага душенето както трябва. И натискаше още по-силно.

Но това става рядко, изключително рядко!

Смушках го с лакти в ребрата и го фраснах в лицето с глава. Хватката се разхлаби, но не особено. Много ми беше неприятно, но се пресегнах и му счупих кутрето.

Ръката се отпусна и аз се измъкнах.

Той лежеше там и дишаше тежко с изкривено лице. Болеше ме сърцето за този повален гигант, който защищаваше народа си, религията си, изпълняваше дадената му заповед. Наругах се така, както не се бях ругал никога, задето го прескочих, а не го заобиколих.

Със залитане тръгнах през стаята към малката купчинка с багажа ми. Седнах върху сандъка с проектора и запалих цигара.

Не можех да вляза в Храма, преди да си успокоя дишането и да измисля какво да кажа.

Как да убедиш цяла раса да не се самоубива? Изведнъж...

... Беше ли възможно? Дали щеше да свърши работа? Ако им прочета Книгата на Еклисиаста... Ако им прочета произведение, по-велико от произведенията на всякакви там Локаровци... и също така мрачно... и също толкова песимистично... и им покажа, че нашата раса е продължила да съществува, въпреки че един човек е проклет всичко живо с най-висша поезия — ако им покажех как суетата, над която той се е подиграл, ни е издигнала до небесата, щяха ли да повярват? Щяха ли да променят решението си?

Смачках цигарата върху прекрасния под и извадих тетрадката. Щом се изправих, ме обзе странен бяс.

И влязох в Храма, за да проповядвам Черното Евангелие от Галинджър, от „Книга на живота“.

* * *

Вътре цареше тишина.

М'Куайи четеше Локар и държеше в десница розата — мишена на всички погледи. До мига, в който влязох аз.

На пода седяха стотици хора — боси. Забелязах, че малцината мъже са дребни като жените. Бях с ботуши.

„Карай докрай — рекох си. — Или печелиш, или губиш — при това всичко!“

В полукръг пред М'Куайи бяха наседали дузина дъртофелници. Майките.

Безплодната земя, пресъхналите утроби, докоснатите от огъня.

Приближих се до масата.

— Със смъртта си вие обричате и своя народ на гибел — обърнах се към тях. — Те няма да познаят живота, който сте познали вие — радостите, мъките, осъществяването... Но не е вярно, че всички трябва

да измрете — сега вече говорех на множеството. — Онези, които ви го казват, лъжат! Бракса го знае, защото тя ще роди дете...

Седяха като редици статуи на Буда. М'Куайи се оттегли обратно в полукръга.

— ... моето дете! — продължих и се зачудих какво ли би казал баща ми за тази проповед.

— ... и всички жени, които са достатъчно млади, могат да раждат деца. Само мъжете ви са стерилни. Ако позволите на лекарите от следващата експедиция да ви прегледат, вероятно дори на мъжете ще може да се помогне. А ако не може, то бихте могли да се чифтосате със земните мъже.

Нашият народ не е дребен и незначителен, нито пък земята ни е дребна и незначителна — продължавах аз. — Преди хиляди години нашият Локар е написал книга, в която е твърдял това. Казвал е същото като Локар, ала ние не сме се предали — въпреки чумата, войната и глада. Не сме измрели. Справили сме се с болестите — една по една, нахранили сме гладните, победили сме войните и тях отдавна вече ги няма. Може би най-накрая сме ги надвили окончателно. Не зная.

Ала прекосихме милиони километри пустош.

Дойдохме на друга планета. А нашият Локар е казал: „Защо да те е грижа? Какъв е смисълът? Всичко и без това е суета.“

А тайната е — понижих глас, сякаш четях поезия, — че той е бил прав! Да, суета е. Всичко идва от гордостта! Надменността на разума вечно напада пророка, мистика, Бога. Точно нашето богохулство ни е направило велики и ще ни крепи и точно то е, на което боговете тайно се възхищават! А действителното произнасяне на свещеното име на Бога — това е богохулство!

Потях се. И замълчах. Виеше ми се свят.

— Ето Книгата на Еклисиаста — обявих аз и зачетох:

— *Суета на суетите, каза Еклисиаст, суета на суетите — Всичко е суета! Каква полза за човека...*

Забелязах в дъното Бракса — онемяла, унесена... Зачудих се за какво ли си мисли.

И започнах да увивам часовете на нощта около себе си като черни нишки около вретено.

О, беше късно! Говорих чак до зори и продължавах да говоря. Привърших с Еклисиаста и продължих с Галинджър.

А щом свърших — отново само тишина...

Будите, строени в редици, не бяха и помръднали цяла нощ. След много-много време М'Куайи вдигна десница. Една по една и другите майки сториха същото. И аз разбрах какво значеше това.

Значеше: не, недей, престани, стига!

Значеше, че съм се провалил.

Бавно излязох от залата и се строполих до багажа си. Онтро го нямаше. Добре, че не го бях убил... След хиляда години влезе М'Куайи.

— Работата ти приключи — рече ми тя.

Не помръднах.

— Пророчеството се сбъдна — продължи тя. — Моят народ ликува. Ти спечели, свети човече! А сега бързо си тръгвай!

Умът ми беше като спихнат балон. Надух го мъничко.

— Не съм свят човек — рекох. — Просто второразреден поет, страдащ от лоша надменност.

Запалих последната си цигара.

— Добре де. Какво пророчество? — попитах най-накрая.

— Обещанието на Локар — отвърна тя, сякаш нямаше какво повече да ми обяснява. — Че от небето ще дойде свят човек и ще ни спаси в последния час, макар и всички танци на Локар да са привършили. Че ще победи Юмрука на Малан и ще ни донесе живот.

— Как?

— Като с Бракса и с примера в Храма.

— Пример ли?

— Ти ни прочете неговите думи — също толкова велики като тези на Локар. Ти ни прочете, че „*няма нищо ново под слънцето*“. И докато четеше, ти се подигра с думите му и ни показа нещо ново.

На Марс никога не е имало цветя — продължаваше тя. — Но ние ще се научим да ги отглеждаме.

Ти си Светият безбожник — завърши тя. — Ти си Онзи, който се гаври в Храма. Ти потъпкваш свещената земя...

— Но вие гласувахте „не“ — рекох.

— Гласувах да не изпълняваме първоначалния план и да оставим детето на Бракса да живее.

— О! — цигарата падна от пръстите ми.

Колко близо е било! Колко малко знаех!

— Ами Бракса?

— Тя беше избрана преди половин Процес да танцува танците и да те чака.

— Но тя ми каза, че Онтро щял да ме спре.

М'Куайи стоя така дълго време.

— Самата тя никога не е вярвала в пророчеството. Сега не е добре. Избяга, защото се страхуваше, че е истина. Когато ти го осъществи и ние гласувахме, тя разбра, че е така.

— Значи тя не ме обича? И никога не ме е обичала?

— Съжалявам, Галинджър. Точно с тази част от своя дълг тя така и не успя да се справи.

— Дълг... — изрекох безизразно. — Дълг, дълг, дълг! Опа!

— Тя се сбогува с тебе; не иска да те вижда никога повече...

— ... а ние никога няма да забравим на какво ни научи — добави тя.

— Недейте — отвърнах механично и изведнъж разбрах какъв е големият парадокс, който се крие в сърцето на всички чудеса. Аз не вярвах и на дума от своето евангелие — дори на една-едничка думица.

Изправих се като пиян и измърморих:

— М'нара.

Излязох навън. Беше последният ми ден на Марс.

„Победих те, Малак — и победата е твоя! Лежи си спокойно на звездното легло. Проклет да си!“

Зарязах джипстера там, върнах се на „Аспик“ и оставих бремето на живота на много-много крачки зад себе си. Влязох в каютата си, заключих вратата и се нагълтах с четирийсет и четири приспивателни.

Но когато се събудих, бях в лазарета и жив.

Усетих пулса на двигателите, докато бавно се изправях. Някак си стигнах до илюминатора.

Размазаният Марс висеше над мен като подут корем, докато после се разсея, преля и се разтече по лицето ми.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.